

De vondst

Route eerste Transect – het Aardbeienvlak: Vanaf de ruïne passeer je het Bredebad aan je linkerhand. Loop door en sla links af de Bergweg in. Na het viaduct klim je over de afrastering rechts, daar waar het prikkeldraad boven het hek is doorgeknipt. De officiële route voert over 't Sticht en onder het viaduct door, maar de poort is afgesloten met een hangslot en er is geen beheerder meer waar je de sleutel kunt halen. Daal af langs de helling naar de holle grindweg. In de dorre kastanjeblaren ontspruit Springzaad en vooral brandnetel omdat er vroeger een stortplaats van tuinafval van 't Sticht was. Op afval gedijen planten goed, binnen een paar jaar overwoekeren ze alle menselijke resten. Volg de grindweg, sla dan links af voorbij een groep vlierbessen en klim de vermolmde houten treden op, daar waar vroeger vermoedelijk de Blauwe Trappen gelegen hebben. Eenmaal bovenop de oude strandwal neem je een vossenpad westwaarts door een begroeiing van duindoorn en grauwe abeel. Bij waterwinput N20-6 sla je links af over een lage duinrug waar je rijk kapselende dikkopmossen vindt. Blijf op het vossenpad gedurende zo'n driehonderd meter. Je passeert verscheidene reeënwissels tot je bij een dal komt. Via kruipwilg-duinroosvegetatie steek je de vallei over. Heuvelopwaarts groeit struweel met daarin kardinaalsmuts en bittere wilg,

vermengd met vlier en duindoorn. Vervolg je weg in noordelijke richting, na een paar kromgegroeide kastanjes ben je aangekomen op het Aardbeienvlak, een vrij groot paraboolduin van zo'n 50 meter doorsnede waar deels grassen tussen de duindoorns groeien.

De eerste paal van het transect dat eerder is ingemeten is verdwenen. De plaats van de paal moet opnieuw bepaald met behulp van eigen GPS. De valleivegetatie bevat in het dal veel Fioringras en Zeegroene Zegge, wat wijst op enige vernatting, waardoor waarschijnlijk mineralisatieprocessen ontstaan die niet worden gecompenseerd. Maaibeheer ontbreekt.

Na een bosje van zachte berken bereik je de plek van de tweede paal. Hier groeit veel opschot van kardinaalsmuts, en even verder dauwbraam met groene aar. Even verder staat paal 3.

De route loopt verder over een helling met een hoge grassenvegetatie en verspreide, deels dode, duindoorns. Op dit deel staan iets noordelijker enkele ligusterproppen. Na 45 meter begint dicht duindoornstruweel met kweek en brandnetel, dat zich uitstrekt tot aan het prikkeldraad om de bunker. Daar bereik je de vierde paal. Vlakbij die paal groeit een groep Zwartwordende Wasplaten, een uitzonderlijke vegetatie voor die plek. Diverse soorten orchideeën zoals

Klein Strandmannetje en de Blauwe Bokkenorchis wijzen op verschraling van de bodem.

Kruip bukkend onder een lage ronde meidoorn, over een langgerekt duinrietveld langs een dode zachte berk. Verbazingwekkend veel wilgenroosje, kweek en brandnetel. Na 10 meter loop je het ratelpopulierenbosje in. Bij de open plek ontbreekt paal 5, of misschien is het verrotte stompje een laatste restant ervan.

Ik herinnerde me hoe ik door het metalige bruin van de duindoornstekels ploegde die mijn blote benen schramden. Druppels bloed welden op uit de schaafwonden en besmeurden mijn sokken. Het was heet. De hitte intensiveerde de geuren. De abelen roken naar esters; rondgevouwen koolwaterstoffen die zoete geuren afgaven. De blauwe lucht hing boven de eindeloze duinenrijen. Het was stil, op deze maandagochtend waren er geen mensen in de duinen. Ik sleepte de hamer en palen mee tot aan de tweede duinrug. Mijn fototoestel zat in de rugzak. Af en toe stopte ik, legde de palen op de grond en fotografeerde de begroeiing.

Onder een spar met een kromme stam vond ik een mooie vliegenzwam, onaangetast, rond, vroeg in het seizoen. Alles wat groeide wilde ik proefondervindelijk onderzoeken. Ik zakte op mijn knieën en likte eraan. Een kortstondige roes,

een lichte duizeling, misselijkheid en een zweetaanval. Daarna volgden de beelden; ooit bedachte beesten die ik opgeslagen had in een hoekje van mijn geest, monsters in blauwgroene kleuren waaraan ik wellicht kon ontsnappen door de te bedenken dat ik ze zelf bedacht. Zwetend bleef ik op de grond liggen tot iboteenzuur en muscimol uitgewerkt waren. De vliegenzwam bevatte voldoende hallucinerende stoffen, van tevoren wist je alleen niet hoeveel hij aangemaakt had omdat dat onder andere afhing van de beschikbare voedingsstoffen in de bodem en het weer. Ik telde, mat, rook en fotografeerde. Ik proefde en voelde. Ik noteerde de datum, de soort, de hoeveelheid, de details, dood of levend. Ik wilde op mijn zintuigen vertrouwen om de werkelijkheid te achterhalen. Wat ik zag was waar, wat ik ervoer door mijn zintuigen was waar.

Paal 5 moest opnieuw geslagen worden, een stukje verder dan de plek van de vorige keer omdat hij toen onvoldoende exact was ingemeten. Toen ik de paal in de grond sloeg stuitte ik op weerstand. Vreemd, want de zandige duingrond bevatte geen stenen of klei. Hooguit kon ik een laag zuurdere grond tegenkomen vanwege de veenvorming in de vroegere lagunes, of, heel misschien, scherven van de Frisia uit de vroege Middeleeuwen. Ik sloeg met al mijn kracht op de paal. Het zweet drupte langs mijn neus op de grond. Zout met zand. Natrium, chloor en silicium. Ik probeerde het een paar

centimeter verderop zoals ik dat ook met een tentharing deed in een rotsige bodem- met dezelfde metalige klank als resultaat. Ik pakte mijn handschep uit de rugzak en groef datgene wat in de weg lag uit, eerst met de schep, later met mijn handen. Zacht, koel duinzand klitte onder mijn nagels terwijl ik naar de omtrek zocht. Het was vrij groot, het kon een schat zijn, een Friese offerrande, of een Romeins beeldje.

Uiteindelijk vond ik een kist, een roestige kist, iets langer dan mijn onderarm. Ik zette het op de grond en veegde het zand eraf. Het duurde even voordat ik het als de EHBO-kist uit mijn jeugd herkende. Ik herinnerde me dat we vroeger thuis precies zo'n kist hadden. 'Eerste Hulp Bij Ongelukken' stond erop, dunne met de hand geschilderde letters in bibberig groen. Alle verplegers, therapeuten en psychiaters kregen van provinciewege zo'n kist uitgereikt bij hun aanstelling op 't Sticht, mijn vader ook. Mijn moeder gebruikte hem overigens helemaal niet voor de pleisters en de jodium, ze bewaarde er Nibbit en stokjes in. Nog zie ik mezelf de trap af lopen. 's Avonds als ik trek had sloop ik naar beneden om in de gang de kist geluidloos te openen en de Nibbit op te vreten. Aan de zacht geworden stokjes begon ik pas als er niets anders meer te eten was. De kist bevestigde het verbond met 't Sticht door zijn vorm, en ontkende het door de inhoud. Dat gold voor

iedereen van de Rodelaan. We zorgden voor de gekken, maar waren zelf lang niet gek.

Ik besepte meteen dat ik de kist beter niet kon openen, want als ik eenmaal wist wat er in zat kon ik dat nooit meer ongedaan maken. Met mijn schep sloeg ik tegen het oog van het slot. Na twee tikken, soepel uit de losse pols, brak het af. Ik trok aan het deksel dat klem zat van roest en opende de kist. Een half verteerd iets, opgebaard op flarden kant of een andere stof. Eerst begreep ik niet wat ik zag; het kon een konijn zijn of een cavia, zo geliefd dat het ritueel begraven was. Op de bodem onderscheidde ik een vage botstructuur; ribben als een trappetje. Het moest menselijk zijn. In de kist lag een lichaampje van een centimeter of vijftig lang. Een foetale baby. Van de ogen restte niets, de oogkassen stonden hol, de huid tot doorzichtig vlies weggeteerd, als dat van een heilige of een peperdure stof. Hier en daar staken wat zachte botjes uit, als watten. Het leek een opgedroogd beestje.